

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'פב

ערב שבת קודש
פרשת תזריע מצורע
כ"ח בניסן התשע"ה

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח בניסן ה'תשע"ה - ה' באייר ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח בניסן	הלכות מתנות עניים פרק ה-ז.	ה' שבת פרק טז.	מ"ע קנד. מל"ת ריג. מ"ע קכב. מל"ת ריד.
ש"ק	כ"ט בניסן	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ת רלב.
א'	ל' בניסן	הלכות תרומות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
ב'	א' באייר	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ת קנד.
ג'	ב' באייר	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ת קלג. קלד.
ד'	ג' באייר	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ת קלה. קלו.
ה'	ד' באייר	פרק יג-טו.	פרק כב.	מל"ת קלז.
ו'	ה' באייר	הלכות מעשר... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כג.	מ"ע קכז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	חמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה								
ו', כ"ח בניסן	4.02	4.55	5.18	6.18	9.24	12.41	1.13	7.10.7	7.36	
ש"ק, כ"ט בניסן	4.01	4.54	5.17	6.17	9.23	12.40	1.13	7.11.4	7.36	
א', ל' בניסן	3.59	4.53	5.16	6.15	9.22	12.40	1.13	7.12.1	7.37	
ב', א' באייר	3.58	4.51	5.14	6.14	9.22	12.40	1.13	7.12.8	7.38	
ג', ב' באייר	3.56	4.50	5.13	6.13	9.21	12.40	1.13	7.13.5	7.38	
ד', ג' באייר	3.54	4.49	5.12	6.12	9.20	12.40	1.13	7.14.2	7.39	
ה', ד' באייר	3.53	4.47	5.11	6.11	9.20	12.39	1.12	7.14.8	7.40	
ו', ה' באייר	3.51	4.46	5.09	6.10	9.19	12.39	1.12	7.15.5	7.41	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
תזריע-מצורע	6:33	7:48	6:49	7:50	6:41	7:50	6:51	7:50
אחרי-קדושים	6:38	7:53	6:54	7:56	6:46	7:56	6:55	7:55

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

סדר העבודה: משה, משיח ומשה

כיצד "יוצאים ממצרים" בימי החול לאחר הגילויים ב"אחרון של פסח"? • מעלת ה'מעשה' (משה) על 'גילויים' (משיח), ולעתידי לבוא יהיה "מעשה גדול" • מעלתו של חודש אייר במצווה הקשורה בעבודת האדם • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

דווקא⁴. וכיוון שהירידה והצער של הנשמה הם בתמידות, הרי גם התכלית שבזה צריכה להיות בתמידות, ועל-פי זה נמצא, שבכל יום צריך להיות עניין של הילוך, בלי גבול.

ב. ומזה מובן, שלאחרי שעברו כל הימים הקודמים, החל מהימים שלפני חג הפסח, ימים הראשונים של חג הפסח, שביעי של פסח ואחרון של פסח, שבו ישנו גילוי המשיח כידוע⁵ – הנה בימים שלאחריהם צריכה להיות עלייה גדולה יותר, ועלייה שבאין-ערוך, עד כדי כך, שהדרגות הקודמות נחשבות לעניין של "מיצרים וגבולים". ולמרות גודל העלייה – הרי זה נעשה בימות החול דווקא.

וכללות הביאור בזה – על-פי הידוע בעניין "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא"⁶: בגילויים שלעתיד ("חיי העולם הבא") ישנם כמה מדריגות, כמאמר רז"ל⁷

א. חודש¹ ניסן הוא הזמן של יציאת מצרים. ולכן, נוסף לכך שעניין יציאת מצרים ישנו בכל יום ויום במשך כל השנה – הנה בחודש ניסן, שהוא החודש דיציאת מצרים, בודאי צריך להיות עניין יציאת מצרים בכל יום ויום.

וכמדובר כמה פעמים² שאף-על-פי שכבר פעל את עניין יציאת מצרים בעבודתו אתמול, הנה לגבי מדריגתו היום הרי זה עדיין מיצרים וגבולים, ולכן צריך להיות עוד הפעם "יציאת מצרים".

ופירוש "יציאת מצרים" הוא – עלייה שלא בהדרגה, מה שאין כן כאשר העלייה היא בערך, אין זה יציאת מצרים, כי: "מצרים" – הוא עניין של מיצר וגבול, ויציאה ממצרים פירושה יציאה ממיצר וגבול למעמד ומצב של בלי-גבול, והרי המעבר מגבול לבלי-גבול הוא עניין של עלייה שבאין-ערוך; אבל כל זמן שהעלייה היא בערך, יש לו עדיין שייכות למצב הקודם, ולכן הרי זה עדיין בחינת "מצרים".

וכמוכן גם על-פי הידוע שתכלית בריאת האדם וירידת נשמתו למטה היא כדי שיהיה בבחינת "מהלך"³, ואמיתית עניין ההילוך הוא בלי גבול

(1) שיחה זו (עד סוף ג') – רשימת ראשי-פרקים בלבד (המז"ל).

(2) ראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר דאשתקד ס"ב (תו"מ חכ"ב ע' 287). וש"נ.

(3) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). לקו"ת ר"פ בחוקותי.

ובכ"מ.

(4) ראה סה"מ תר"ס ע' קז ואילך. המשך תרס"ו ע' יח. סה"מ אעת"ר ע' סט ואילך. ועוד.

(5) ראה סה"ש תש"ב ע' 110. סה"מ תשי"א ע' 240 (נעתקו ב"היום יום" כביכג ניסן).

(6) אבות פ"ד מי"ז.

(7) ברכות ומ"ק בסופן.

(משה - וכמו כן בזמן הזה גופא - ישנם זמנים שבהם הוא גילוי הארת המשיח, כמו באחרון של פסח, כך, שבאים מעניין המעשה לעניין הגילוי, ומעניין הגילוי לעניין המעשה. וההוראה בעבודה: צריך להיות מעשה המצוות וגם כוונת המצוות. יש צורך בשני העניינים, וצריך להיות ההילוך מעניין אחד לעניין השני. מעשה המצוות מוסיף כוונת המצוות, וכוונת המצוות מוסיפה במעשה המצוות.

* * *

ד. אחד העניינים שנאמרו על זמן המשיח הוא - "ושם נעשה לפניך . . . כמצוות רצונך"¹³, והיינו, שקיום המצוות עכשיו אינו בתכלית השלימות, ורק לעתיד יהיה "כמצוות רצונך".

וטעם הדבר¹⁴ - כיוון שעכשיו העולם אינו בשלימות, כידוע שבחטא עץ הדעת ירדה זוהמא לעולם¹⁵, ואף-על-פי שבשעת מתן תורה פסקה זוהמת¹⁵, הרי בחטא העגל חזרה הזוהמא¹⁶, והיינו, שנשארה אמנם הפעולה של מתן תורה, אבל אף-על-פי-כן חזרה הזוהמא במקצת¹⁷, ולכן אין העולם בשלימות, ובמילא, גם המצוות שבועולם אינם בשלימות.

מצוות - קשורים עם האדם שמקיימם, ועם הדבר הגשמי שבו נעשית המצווה. וכמבואר בדרושי חסידות¹⁸ על הפסוק¹⁹ "הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל", שמצוות נקראים בשם זריעה, וכשם שזריעת הגרעין צריכה להיות בארץ דווקא, כמו כן צריכה להיות זריעת המצוות בבני ישראל דווקא, עליהם נאמר²⁰ "כי תהיו אתם לי ארץ חפץ". ולכן, כאשר העולם אינו בשלימות והאדם אינו בשלימות - הרי זה בדוגמת הזריעה במצב שיש חסרון ב"ארץ" (האדם) וב"גרעין" (הדבר

"צדיקים אין להם מנוחה כו' שנאמר⁸ ילכו מחיל אל חיל", שהילוך זה הוא גם כן עניין של עלייה בלי גבול.

ומבואר בחסידות⁹, שכיוון שזהו עניין של הילוך ועלייה, הרי אף-על-פי שזהו הילוך ועלייה בלי גבול, עליות באור הבלי גבול, מכל מקום, הרי זה בחינת אור בלבד, שלכן שייך בזה חילוקי מדריגות כו'; אמנם על-ידי "מעשים טובים בעולם הזה" לוקחים בחינת העצמות, ועניין זה יתגלה "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹⁰, שלא יהיו עוד עליות, כי אם מנוחה כו'.

ועל דרך זה בנדון דידן: מבלי הבט על גודל מעלת הגילויים של אחרון של פסח, הגה דווקא בימי החול שלאחריו נעשה הילוך ועלייה גם לגבי אחרון של פסח - מצד מעלת ה"מעשים טובים בעולם הזה".

ג. אמנם, יש גם מעלה בעניין הגילויים - שהם מאירים את מעלת המעשה.

וזהו גם עניינם של משה ומשיח: אמרו חז"ל¹¹ שגואל ראשון - משה - הוא גואל אחרון. ואינו מובן: הרי הגאולה העתידה תהיה על-ידי משיח, שהוא למעלה ממשה, [כמו שנתבאר לעיל¹²] שמששה הוא בחינת חיה ומשיח הוא בחינת יחידה? אך העניין הוא - שמעלת המשיח היא בעניין הגילויים, בעניין ההילוך עד אין קץ. אבל לאחר זה - ועל-ידי זה - ב"יום שכולו שבת ומנוחה", תתגלה מעלת העבודה דעכשיו, שזהו ענינו של משה, שענינו הוא קריעת ים סוף, בקיעת הים ("שפאלטן דעם ים"), שהוא עניין העבודה עכשיו, כמו שנתבאר לעיל בארוכה.

ונמצא, שהסדר הוא - משה משיח ומשה: לכל לראש היא העבודה דעכשיו (משה), ואחר כך יהיו הגילויים דמשיח, ואחר כך (ב"יום שכולו שבת ומנוחה") תתגלה מעלת המעשה (העבודה דעכשיו

(13) נוסח תפלת המוספין.
 (14) ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. ועוד.
 (15) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
 (16) זחר ח"א נב, ב. קכו, ב. ח"ב קצג, סע"ב.
 (17) ראה לקו"ש חכ"א ע' 151 הערה 52.
 (18) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך. ובכ"מ.
 (19) ישעי' כו, ו.
 (20) מלאכי ג, יב.

(8) תהלים פד, ח.
 (9) ראה המשך תרס"ו ע' יב ואילך. ועוד.
 (10) תמיד בסופה.
 (11) ראה שמור"פ פ"ב, ד"ו. וז"א רנג, א. שעה"פ ויחי מט, יו"ד. תו"א משפטים עה, ב.
 (12) שיחת אחרון של פסח ס"ה (לעיל [תו"מ תשי"ט ח"ב] ע' 226). וש"נ.

הבית, הכנסת אורחים, וחינוך הבנים והבנות – שאף שנעשים על־פי ציווי הבעל, הרי הפועל ממש נעשה דווקא על־ידי האישה שהיא עקרת הבית, כמו בעניין החטים, שעל־ידי האישה נעשה גמר הדבר להיות ראוי לאכילה.

ז. בעניין זה ישנו סיפור הקשור עם ימי הספירה:²⁹ אחד החסידים הביא לאדמו"ר הזקן מטבעות כסף לצדקה, לאחרי שזוגתו צחצחה והבריקה את המטבעות שהיו נוצצים ("זיי זאָלן בלישטשען"), כדי שתהיה המצווה בהידור. ואמר רבינו הזקן תורה על הפסוק³⁰ "וספרתם לכם", מלשון בהירות, דנהרין ונציצין³¹. ונמצא, שדווקא "אשת חיל" היא זו שפעלה את העניין דנהרין ונציצין.

כלומר: אף־על־פי שכל עניינים אלו יכולים להיעשות גם על־ידי הבעל, מכל מקום, בכדי שהיו מאירים ("עס זאָל לייכטן"), באופן של ספירות ובהירות, הרי זה דווקא על־ידי "אשת חיל".

ובפרטיות יותר – ישנה בחינת "אשת חיל" בכל אחד, שזהו עניין הקבלת עול, שדווקא על־ידי זה מאיר עניין המעשה. וכיוון שזהו עלוי בעניין המעשה – הרי זו ההכנה לזמן העתיד לבוא שאז יהיה "מעשה גדול".

* * *

ח. בחודש³² אייר ישנה מעלה על כל חדשי השנה, בכך, שכל יום בחודש קשור עם מצווה – מצוות ספירת העומר.

חודש ניסן – רק חציו השני קשור עם ספירת העומר; חודש סיון – רק תחילתו קשור עם ספירת העומר. אבל חודש אייר – כל ימי החודש קשורים עם ספירת העומר³³.

29 ראה "התמים" ח"ו ע' צד ואילך.

30 אמור כג, טו.

31 ראה לקו"ת אמור לה, ב, ובכ"מ.

32 שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפסה בלקו"ש

ח"א ס"ע 263 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני

מ"מ ע"י המו"ל.

33 ראה גם "רשימות" חוברת לה ריש ע' 9. תו"מ חכ"ב ע' 313.

וש"נ.

הגשמי שבו נעשית המצווה), ובמילא, יש חסרון גם בצמיחה.

וכיוון שלעתיד יהיה המעמד ומצב כמו בתחילת הבריאה, ש"עולם על מילואו נברא"²¹, כמו שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ"²², "ואלה תולדות פרץ"²³, תולדות מלא²⁴ – הנה מצד שלימות העולם ושלימות האדם, תהיה שלימות גם בצמיחת המצוות, שזהו עניין "כמצוות רצונך".

ה. ולכן יהיה לעתיד לבוא "מעשה גדול"²⁵: בעניין זה יש ב' פירושים: (א) המעשה יהיה נעלה יותר מכמו שהוא עכשיו, (ב) המעשה יהיה נעלה יותר מהתלמוד.

כלומר: עכשיו, כיוון שהמעשה אינו בשלימות, לכן "תלמוד גדול". אבל לעתיד לבוא, שהמעשה יהיה בשלימות (פירוש הא' ב"מעשה גדול"), יהיה המעשה גדול יותר מהתלמוד (פירוש הב' ב"מעשה גדול"). וזהו גם כן שלעתיד לבוא כתיב "אשת חיל עטרת בעלה"²⁶, ו"נקבה תסובב גבר"²⁷ – שזהו מצד מעלת ספירת המלכות, שמצד זה הוא גם עניין "מעשה גדול".

ו. ושני עניינים אלו קשורים זה בזה: התכלית הוא בעניין המעשה – מעשה גדול,

– דאף שעיקר עניין מעשה גדול יהיה לעתיד לבוא, הרי, גם עכשיו ישנו הארה מעין דלעתיד (כנ"ל), ולכן ישנו גם עכשיו העניין דמעשה גדול – שהוא עניין העבודה במעשה בפועל – לקחת דבר גשמי ולעשות ממנו כלי לאלקות.

ועניין זה נעשה על־ידי "אשת חיל" דווקא, כמאמר רז"ל²⁸ "אדם מביא חיטין חיטין כוסס" (בתמיהה), אלא דווקא על־ידי האישה נעשה מאכל הראוי לאכילה, שזהו גמר המעשה.

ועל דרך זה בכל פרטי העניינים שבהנהגת

21 ראה ב"ר פ"ב, ו. פ"ג, ג. פ"ד, ז.

22 בראשית ב, ד.

23 רות ד, יח.

24 ב"ר פ"ב שם.

25 ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' קצה. וש"נ.

26 משלי יב, ד.

27 ירמ' לא, כא.

28 יבמות סג, א (ובפרש"י).

(והימים הנוספים נטפלים לד' השבועות) וכו'. ומזה מובן, שכמו שבשם הוי' יש מעלה באות אחת על השנייה, ובכללות – המעלה דייה על ויה⁴² בצירוף הא', השם כסדרו, ועל דרך זה בחצי הא' על חצי הב' בכל הצירופים, כמו כן יש מעלה בשבוע אחד על חברו, ובכללות – ב' שבועות הראשונים הם נעלים מהאחרונים. ומצד חילוק הנ"ל יש הפרש גם לעניין נישואין וכו' בין חציו הראשון של החודש לחציו השני⁴³. אבל בחודש אייר – שווים כל ימי החודש בעניין האמור בעבודת האדם.

יא. כיצד פועלים שכל ימי החודש יהיו שווים? על כך ישנו הרמז בשם החודש⁴⁴: אייר – ראשי תיבות א'ברהם י'צחק י'עקב ר'חל, שהם ד' רגלי המרכבה, ורמז זה הובא גם בנגלה בתורה להלכה⁴⁵. עניין המרכבה הוא – כמבואר בתניא⁴⁶: שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מענייני עולם הזה. כאשר אין עניינים אישיים ("אייגענע ענינים") כלל, כיוון שגם בעניינים הגשמיים, "בכל דרכיך" – "דעהו"⁴⁷, ומסורים לגמרי לאלקות, כמו מרכבה שכל ענינה היא רק למלא רצון הרוכב – אזי כל הימים הם בשווה, כיוון שכל ענינו הוא רק אלקות. ועלידי עבודת המרכבה דחודש אייר, נעשה חודש זה "ממוצע" בין חודש ניסן – "בהוציאך את העם ממצרים (על מנת ובאופן ש) תעבדון את האלקים על ההר הזה"⁴⁸, "תעבדון" מלשון עבודת עבד, קבלת עול – לחודש השלישי, "ירחא תליתאי" (סיון), שבו ניתן "אוריין תליתאי לעם תליתאי"⁴⁹.

(מהתוועדות שבת אחרי, מברכים חודש אייר, ה'תשי"ט. תורת מנחם כרך כה ע' 253-259, בלתי מוגה)

הגם שרוב חודש תשרי³⁴ וכל חודש ניסן אין אומרים תחנון³⁵, ועל חודש ניסן נאמר³⁶ "החודש הזה לכם ראש חדשים", ומפרש השל"ה³⁷ שכל ימי חודש ניסן הם בבחינת "ראש חודש" – הרי המעלות של ימי תשרי וניסן אינם קשורים עם עבודת האדם בזמנים אלו. זוהי מעלה שמצד עצמה. אבל בימי חודש אייר ישנה מעלה הקשורה עם עבודת האדם – מצוות ספירת העומר.

השייכות של ימי הספירה למצוות הספירה גדולה יותר מהשייכות של שאר הזמנים למצוות שבהם. בשאר הזמנים אין המצווה שייכת אל היום גופא, כמו במצוות אכילת מצה בפסח, שהמצווה היא עניין בפני עצמו מהזמן גופא שהוא בט"ו בניסן, ואין זה אלא שחיוב מצווה זו הוא ביום זה. אבל בספירת העומר, המצווה היא לספור את היום, את הזמן. מעלת חודש אייר היא – שכל הימים עצמם קשורים עם מצווה³⁸.

ט. מצוות ספירת העומר נוגעת בכל יום. נוסף לכך, נוגעת ספירת כל יום גם לכל ימי הספירה, לימים שלפני זה³⁹ ולימים שלאחרי זה, ועד שנוגע גם לכללות ההכנה לקבלת התורה. ומעלה זו היא בכל ימי הספירה בשווה. כלומר: בחודש אייר ישנו עניין שמצדו שווים כל ימי החודש.

י. בכלל, יש בחדשי השנה חילוקים בין התחלת החודש לסוף החודש⁴⁰. בפרדס⁴¹ איתא שי"ב חדשי השנה הם כנגד י"ב צירופי שם הוי'. בשם הוי' ישנם ד' אותיות, וכמו כן יש בכל חודש ד' שבועות

(34) ראה השלמה לשו"ע אדה"ז או"ח סקל"א ס"ח. פסקי הסידור (סיום תפלת שחרית). וש"נ.

(35) שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ח. וש"נ.

(36) בא יב. ב.

(37) בתחלת מסכת פסחים (קמ, ב). ס"פ בא (שיג, ב). וראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר דאשתקד בתחלתה (תו"מ חכ"ב ע' 286). וש"נ.

(38) ראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר תשי"ג ס"ח (תו"מ ח"ע' 145).

(39) שתה"י בהם המעלה ד"שבע שבתות תמימות", נוסף על המעלה ד"תמימות" כשלעצמה (דלכן מברך אף אם יתבטל המנין אחר כך). – ראה גם תו"מ ח"ח ע' 114 ואילך. וש"נ.

(40) ראה גם תו"מ שם ע' 32. וש"נ.

(41) שער יג פרק ג. ועוד. וראה גם שיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר תשי"ז סט"ו (תו"מ ח"ט ע' 363). וש"נ.

(42) תניא ח"ג פ"ד. ח"א פכ"ו.

(43) רמ"א אה"ע סס"ד ס"ג.

(44) ראה גם שיחת שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר דאשתקד סט"ז (תו"מ חכ"ב ע' 297). וש"נ.

(45) בית שמואל (שו"ע אה"ע סקכ"ו סק"ב). ראה מאורי אור מע' א ס"ק פד.

(46) פכ"ג.

(47) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(48) שמות ג, יב ובפרש"י. וראה שמו"ר פ"ג, ד.

(49) שבת פח, א.

להביא גאולה בפועל

להתעקש אצל הקב"ה

...מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני־ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר שכל מה שנעשה עד עתה לא הועיל, והראיה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בענייני עבודת ה'. הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור העניין אליכם: עשו כל אשר ביכולתכם – עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש! ויהירצון שסוף־כל־סוף יימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובוודאי יפעלו אצל הקב"ה – כמו שכתוב "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

(משיחת ליל כ"ח בניסן ה'תנש"א. ספר־השיחות תנש"א, כרך ב, עמ' 474)

זריעה, תקווה וציפייה

ההוראה מקריאת ב' הפרשיות – "תזריע" ו"זאת תהיה" – ביחד: כאשר מדובר אודות כללות עניין הגאולה – "זאת תהיה", הרי זה דבר ברור ומוחלט שבוודאי תבוא הגאולה, כי הקב"ה הגביל את עצמו (כביכול) שהוא מוכרח להביא את הגאולה, אפילו אם בני־ישראל יהיו במעמד ומצב ד"לא זכו" ח"ו, ואפילו כאשר מדובר בדור ש"כולו חייב" ח"ו.

אבל אף־על־פי־כן, צריכים להשתדל שהעניין ד"זאת תהיה" (כללות עניין הגאולה) יבוא בד בבד עם העניין ד"תזריע" – כללות עבודת בני־ישראל בזמן הגלות, היינו, שהגאולה תבוא על־ידי ולאחרי הקדמת עבודתם של בני־ישראל בזמן הגלות, כמרומו בחיבור ד"זאת תהיה" עם "תזריע", שהגאולה ("זאת תהיה") באה בסמיכות ולאחרי ההקדמה דעבודת בני־ישראל ("תזריע").

ועל דרך זה לאידך – שהעניין ד"תזריע" צריך להיות מחובר עם העניין ד"זאת תהיה", היינו, שכללות עבודת בני־ישראל בזמן הגלות ("תזריע") צריכה להיות מתוך תקווה וציפייה תמידית (חיבור) לגאולה העתידה ("זאת תהיה").

(התוועדויות תשמ"ב, כרך ג, עמ' 1383-1381 – בלתי מוגה)

'שהחיינו' על התגלות משיח

...ובפשטות – שביום השבת־קודש פרשת "אשה כי תזריע וילדה זכר"... תהיה לידת והתגלות משיח צדקנו ("חיוורא דבי רבי" כפי שהוא "ביום טהרתו") – שזוכים לשמוע ההכרזה (בכל העולם ובכל סדר ההשתלשלות) ש"הנה זה (מראה באצבעו ואומר זה) מלך המשיח בא", והנה זה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בא (כיוון ש"הקיצו ורננו שוכני עפר", וצדיקים קמים לתחייה מיד), וכל רבותינו נשיאינו, וכל צדיקי ונשיאי ישראל, ומשה ואהרן עמהם.

וביחד עם כל בני־ישראל, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", "עוד אקבץ עליו לנקבציו", "מאשור וממצרים כו' ומאיי הים" – באים "עם ענני שמיא", לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, לבית־המקדש (ש"בית תפילה יקרא לכל העמים"), ולקודש־הקודשים... ועוד והוא העיקר – שכל זה נעשה בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, כך שיכולים להודות ולברך על לידת והתגלות המשיח: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לימן הזה».

(משיחת שבת פרשת תזריע ומצורע, ו' אייר ה'תנש"א, התוועדויות תנש"א, כרך ג, עמ' 164)

ניצול כל כוחו בצדקה רוחנית

במכתביו אל הסופר ר' אברהם אליהו כי טוב (מוקוטובסקי) – אחריהם
נתחקה ברשימה זו, תובע ממנו הרבי לא לנטוש את המערכה
הציבורית, ובדיעבד עודדו בפרסום ספריו • רשימת המשך

תשע"ד – עמ' 54-53) נדפס מכתב הרה"ח ר'
אוריאל צימער מט"ו אייר תשי"ז לידידו הרה"ח ר'
טובי בלוי:

"אני כותב לך היום בקצרה, מפני ענין שאולי
ידוע לך. עוד לפני למעלה משבוע הראה לי
הרב חדקוב העתקה ממכתב שנשלח לפני חג
הפסח אל מוקוטובסקי. המכתב עצמו הוא ברכה
בנוסח הרגיל לחג הפסח, אולם בסופו יש הוספה
שאני מעתיקה וזה-לשונה [וכאן הועתק כל
הקטע המופיע לעיל [=בגיליון הקודם] ("על-פי
השמועות... בכל-מקום")] – עד כאן לשון-קדשו.
ומסיים צימער את מכתבו: "מעניין אותי לדעת
אם וכיצד השפיע המכתב הזה על מקבלו, האם
הולידה בו שאיפה וכיוצא-בזה ואם בכלל סיפר
למישהו וכו'..."

"לטובת הענין נדמה לי כי טוב שלא ידע כי ידוע
לך על תוכן המכתב או – באם אפשר – אפילו על
מציאותו, שכן באופן רשמי ידוע גם לי רק על תוכן
המכתב ולא על מקבלו..."
נראה שההתעניינות באה מלמעלה (=מהרבי),
וד"ל.

הוכח תוכיח עד מאה פעמים

להשערת כותב הרשימה, גם המכתב מו' ניסן
תש"כ (לקוטי שיחות כרך יב עמ' 204 – ומשם

להפיץ יהדות ללא פשרות

בשנת תשנ"ו פרסמתי (ב'היכל מנחם' כרך ג'
עמ' פרפז) איגרת נוספת של הרבי אל הרב כי טוב
מכ' מרחשון תשכ"ט:

ב"ה, כ' מרחשון, ה'תשכ"ט, ברוקלין, נ.י.
הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ, הרב מו"ה אברהם
אלי' שי' כי טוב, שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מיום שהוכפל בו כי
טוב,
ויהי רצון שחפץ הוי' בידו יצליח להפיץ היהדות
המסורתית בלי פשרות וכו', בכל האופנים ובפרט
על ידי חיבוריו, ויעשה זה מתוך בריאות ושמחה וטוב
לבב.

והרי הבאת דבר ה' לאחינו בני ישראל הוא
הביטוי הכי נעלה דאהבת ישראל, קיום מצות ואהבת
לרעך כמוך, אשר כלל גדול הוא בתורה, ובפרט
על פי פתגם רבנו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך,
שואהבת לרעך כמוך ואהבת את ה' אלקיך קשורים
ותלויים זה בזה, וכמבואר כל זה בדרושו ובמאמרו
ובשיחות רבותינו נשיאינו בכלל, אשר כמה מהם כבר
נדפסו, ובודאי לדכוותיה האריכות אך למוותר.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות,
מ. שניאורסאהן

נשוב לאיגרת הרבי מי"א ניסן תשי"ז:
ב'אגרות חסיד' (תשורה) (לאופר) ה' אדר ראשון

תשמ"ז, עמ' 284-283 ובשלימות ב'היכל מנחם' כרך ג' עמ' קטורקטז), בו למעשה ממשיך לתבוע את הנקודה שתבע מהחותן [והרבי מסיים: "וכיון שהכרתי את חותנו ז"ל.. בודאי אין צורך להרחיב את הדיבור בכל-הנ"ל").

הנה המכתב בשלימותו:

ב"ה ערב שבת נחמו, ה'תשל"ט
ברוקלין, נ.י.

מר חנוך שי' בן אדוה
ירושלים עיה"ק ת"ו
שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מכ"ה תמוז, ות"ח על שימת לבבו לכתוב לי רושמי מעסקי חב"ד שפגש בעת ביקורו בכמה ערים בצרפת.

ולמותר להדגיש שראויים וזקוקים הם לעידוד, כיון שמקיימים בעצמם, כלשון הכתוב, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", במדינה זרה ולשון זרה ותנאים קשים וכו' בשליחות מצוה להפיץ היהדות, התורה ומצותי' במקומות נידחים מבחינת מצב היהדות שם.

אביע תקותי חזקה שעושה כל התלוי בו לעודד גם עסקי חב"ד באה"ק ת"ו, כולל הנמצאים בירושלים עיה"ק, שאף-על-פי שהמצב שם לא חמור ח"ו כמו במדינה שביקר והדומות לה, עם כל זה זקוקים לעידוד וחיווק, ובפרט על פי מאמר חכמינו ז"ל שרוב שנמצא על בגד תלמיד חכם – ארץ-הקודש – הוא ענין חמור ביותר מה שאין כן שנמצא בבגד עם הארץ – חו"ל – והנמשל מובן.

וכיון שהכרתי את חותנו ז"ל (יבדל"ח טובים וארוכים), בודאי אין צורך להרחיב את הדיבור בכהנ"ל.

בכבוד ובברכה,
מ. שניאורסאהן

פרט נוסף חשוב לציין: בסוף ימיו הפך הרה"ח ר' שלום צבי כ"טוב – בן הרא"א – לחסיד חב"ד ומקושר לרבי. וראה במאמרו ב'כפר חב"ד' גליון 47 עמ' 10-11.

מספריו של הרב כי טוב: 'איש וביתו', 'בחסד עליון', 'במעונות אריות', 'הבו גודל', 'ילקוט טוב', 'כחודו של מחט', 'כפתור ופרח', 'כתר מלכות', 'סדר ליל פסח', 'פותח שער', 'פרשיות', 'ששה פרקים לבן דורנו' ומהדורות רבות של 'ספר התודעה'.

באגרות-קודש כרך יט עמ' רמה) נכתב על הרב מוקוטובסקי (ועל-כל-פנים זהה בתוכנו למכתב מתשי"ז – ולכאורה אליו כיוון הרבי בסוף מכתב זה):

...הנה אף שמובן ופשוט שהדפסת ספרי קדש ובפרט כאלו שיש בהם תועלת להפצת התורה, גדול ערכה במאד, אבל הרי כמו שבצדקה כפשוטה צריך-להיות כדבעי למהוי, זאת-אומרת כשממצה כל אפשרות ויכולתו, על-דרך-זה בודאי שהוא גם בהנוגע לצדקה רוחנית. והיאומן, גם לפי השערתו של כת"ר, שזהו ניצול כל כחו במילואו על-ידי הדפסת ספרים וכו', ואין נשמע כלל מלקחו חלק על-ידי דבור ותעמולה וכו' בהבעיות שבעולם היהודים בכלל ובאה"ק ת"ו ובעיר הקדש ירושלים ת"ו בפרט. ולא אפילו בבעיות הבערות.

והנה יש מקום לומר, שאינו שבע רצון ממה שאחרים פועלים באופן מסוים או מה שאין אחרים פועלים כלל. אבל מובן וגם פשוט, שאין זה תירוץ להוסיף עוד ענין שאינו כדבעי על מה שאחרים עושים שלא כדבעי.

עוד יש טענה ששמענוה, מה אני שאפעול ומה יועיל, ומי אני וכו' – הנה על כיוצא-בזה אמרו ענותנותו של ר' זכרי' כו'.

ובנדון דידן שכל אחד מאתנו מקוה להיות מתאים להשם דצבאות ה', שהוא מעניני חג הפסח, הרי כל ענין קיום הצבא הוא לא על הבנה שכלית כ"אם שמיעת הפקודה ומילואה, ופקודת תורתנו הק' תורת חיים היא – הוכח תוכיח את וגו' ובהקדמה לזה לא תשנא את אחיך בלבבך ובסיומ ובחותם לא תקום וגו' ואהבת לרעך כמוך אני ה'. והרי הציווי הוא, כפסק התורה, עד מאה פעמים. ואין להאריך בדבר הפשוט. כמדומה כבר כתבתי לכת"ר בהאמור. וטובים השנים [=מכתב זה השני בהמשך למכתב מתשי"ז?] מן האחד. ואשמח לקבל מכת"ר בשו"ט בהנ"ל.

עידוד השלוחים ועסקני חב"ד

כפי שצויין בתחילת הרשימה, הרי חתנו הר' חנוך בן ארזה עמד לימינו. לימים ביקר בצרפת והביע את רשמיו במכתב לרבי על התפעלותו מעבודת השלוחים. בתגובה שיגר לו הרבי מכתב מעניין (נדפס בחלקו ב'ספר השליחות' קה"ת

פרשת תזריע-מצורע

והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג,ב)

כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו (נגעים פ"ב)

"כל הנגעים אדם רואה" – כל 'נגע' ומום רוחני שאדם רואה, "חוץ" – בחוץ, אצל זולתו, עליו לדעת שאין זה אלא "מנגעי עצמו" – הוא רואה אותם בחברו מכיוון שהוא עצמו לקוי במומים אלו. וכתורת הבעל-שם-טוב הידועה, שכאשר אדם רואה רע בזולתו, הרי זו הוכחה שמעין אותו רע נמצא בו עצמו.

(לקוטי שיחות כרך י עמ' 25)

כולו הפך לבן טהור הוא (יג,ג)

אין בן דוד בא עד שיתהפך כל המלכות למינות. אמר רבא: מאי קרא, כולו הפך לבן טהור הוא (סנהדרין צו)

יש לפרש זאת בשתי דרכים:

א) מכיוון שהמצב ירוד וגרוע כליכך, אין ברירה כביכול אלא שהקב"ה יביא את הגאולה.
ב) הפיכת המלכות למינות מורה שהעולם מתברר והולך. כלומר, לפני ביאת המשיח יתברר ויתגלה מי שייך לצד הטוב ומי לרע, כנאמר (דניאל יב) "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים גו". מובן אס-כן שעובדה זו, שכל מלכות שבעולם שאינה קשורה למלכות שמים הרי היא בגדר 'מינות', ורק בני-ישראל מאמינים ויודעים שה' אחד – היא חלק מהתהליך של "יתבררו ויתלבנו".
ואז "בן דוד בא", ובני-ישראל יבררו ויתקנו את העולם כולו לעבוד את ה' שכם אחד.

(לקוטי שיחות כרך לב, עמ' 82)

בדד ישב מחוץ למחנה מושבו (יג,ז)

מושבו טמא (תורת הכהנים)

במשנה (נגעים פ"ג) מבואר, שאם שהה מצורע בבית "כדי הדלקת הנר", נעשה הבית 'מושבו' של המצורע והוא טמא.

אומר על כך רבי לוי יצחק שניאורסון ז"ל:

טומאת מצורע – רומזת ל"הסתלקות אור החכמה" (חיסרון בביטול המוחלט).
הדלקת הנר – רומזת ל"המשכת אור החכמה". כי אור הוא בחינת חכמה, כמאמר רז"ל (בבא בתרא כה) "הרוצה שיחכים ידרים", והמנורה היתה עומדת בדרום (ואילו הכסיל בחושך יהלך).
מובן אפוא שהדלקת הנר מונעת את ההתפשטות של טומאת המצורע.

(תורת לוי יצחק עמ' שנח)

מוסיף כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:
במפרשי המשנה מבואר ש"הדלקת הנר" היינו נרות שבת־קודש. ואכן – נרות שבת־קודש וטומאת מצורע הם "זה לעומת זה":

טומאת מצורע – טומאה זו באה כעונש על חטא לשון־הרע, שהיא מביאה בסופו של דבר לעבודה־זרה, כפי שכתב הרמב"ם (סוף הלכות טומאת צרעת): "מתוך כך באין כו' לדבר באלוקים וכופרין בעיקר".
נרות שבת־קודש – נרות אלה מרחיקים את האדם מעבודה־זרה. כי הנרות הללו שומרים על האדם "שלא ייכשל בעץ או באבן", רמז למה שכתוב (ירמיה ב) "אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתני".

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 142)

והבגד או השתי... אשר תכבס וסר מהם הנגע וכובס שנית וטהר (יג, נח)

וסר מהם הנגע: אם כשכיבסוהו בתחילה על־פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי. וכובס שנית: לשון טבילה (רש"י)

ביאור עניין "וכובס שנית" בעבודת האדם:
"כשכיבסוהו בתחילה" – כשאדם שב בתשובה על חטא שחטא,
"סר ממנו הנגע לגמרי" – "נמחל לו לגמרי מה שעבר על מצוות המלך" (איגרת התשובה פ"ב),
"וכובס שנית" – "אמנם שיהיה לרצון לפני ה'... היה צריך להביא קרבן... ועכשיו... התענית הוא במקום קרבן" (שם).

"לשון טבילה" – כדי להיות "לרצון לפני ה'" על האדם להיות "כל ימיו בתשובה", על־ידי 'טבילה' ב'מי הדעת הטהור' של התורה. וכמבואר באיגרת התשובה (פ"ט) ש"כל ימיו בתשובה" היינו 'תשובה עילאה', הנעשית על־ידי העסק והשקידה בתורה.

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 99)

לטהרו או לטמאו (יג, נט)

יש קשר בין תחילת פרשתנו ("אשה כי תזריע") לסופה ("לטהרו או לטמאו") – שכן בשניהם מודגש היתרון של עבודת התחתונים:

"אשה כי תזריע" – רק המשכה והתעוררות מצד עבודת האדם, "אשה כי תזריע" (כידוע שהקב"ה וכנסת ישראל נמשלו לאיש ואשה), מביאה לידי "וילדה זכר" (המשכת אור קבוע וחזק).

"לטהרו או לטמאו" – רז"ל אמרו (בבא מציעא פו) שהקב"ה ומתיבתא דרקיע נחלקו כביכול בספק נגע: הקב"ה מטהר, מתיבתא דרקיע מטמאים, ורבה בר נחמני הכריע שהוא טהור, דכתיב "לטהרו (ורק אחר־כך) או לטמאו". הרי שדווקא רבה, שהיה נשמה בגוף בעולם הזה, הכריע את מתיבתא דרקיע.

(לקוטי שיחות כרך יב, עמ' 68)

חסידות באוזניים...

לקט מיוחד לרגל ב' אייר, יום הולדת אדמו"ר מהר"ש

לשם מה לחיות?

...ידוע הסיפור מכ"ק אדמו"ר מהר"ש (בשייכות לוויכוח בין כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עם אחיו רז"א, בהיותם ילדים קטנים, אודות מעלתו של יהודי על אינר-יהודי):
אדמו"ר מהר"ש שאל את בן-ציון המשרת: "בן-ציון, אכלת היום?", וענה המשרת: "כן". ושאל אותו אדמו"ר מהר"ש: "אכלת היטב?", וענה: "מה פירוש טוב, הנני שבע, ברוך השם". והוסיף הרבי לשאול: "ובשביל מה אכלת?", וענה בן-ציון: "כדי לחיות". "ובשביל מה הנך חי?", שאלו הרבי. וענה בן-ציון: "כדי שאוכל להיות יהודי ולעשות רצון ה'", ונאנח המשרת באומרו זאת.
אחר-כך אמר אדמו"ר מהר"ש לבניו: "הנכם רואים, יהודי, בטבעו, אוכל בשביל לחיות, וצריך לחיות כדי שיוכל להיות יהודי ולמלא ציווי ה', ומפטיר באנחה, בהרגישו שעדיין אין זה על טהרת האמת".

(תורת מנחם כרך כז עמ' 246)

סוף סוף חסידות תפעל ותעורר

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות... בשם אביו, כ"ק אדמו"ר נ"ע:
אביו, אדמו"ר מהר"ש, היה אומר לפעמים הלשון "רעדן חסידות" (=לדבר חסידות), ולפעמים היה אומר הלשון "זאָגן חסידות" (=לומר חסידות).
כ"ק אדמו"ר נ"ע התייגע בפירוש העניין - סתם לשאול, הרי זה סדר של 'חיצון', אלא רק לאחרי שמתייגעים בעניין עד כמה שידו מגעת, אזי יכולים לשאול - ולאחרי שהתייגע ופירש לעצמו החילוק בין "רעדן חסידות" ל"זאָגן חסידות" - אזי שאל אצל אדמו"ר מהר"ש.
ואמר לו אדמו"ר מהר"ש: "רעדן חסידות" הוא הדיבור על אודנין דשמעין, ואילו "זאָגן חסידות" היינו כאשר השומעים אינם 'כלים' לקבל העניין, אלא שהעניין חוזר ומתעורר ("עס רופט זיך אָפּ") לאחר זמן - אם לא בעצמו אזי אצל בנו או נכדו.
ולכן - סיים אדמו"ר מהר"ש - כאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות שהשומעים לא היו כלים, הנני משתמש בלשון "געזאָגט חסידות"; וכאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות על אודנין דשמעין, הנני משתמש בלשון "גערעדט חסידות".

(תורת מנחם כרך כז, עמ' 70-69)

כלים מרובים

אצל רבינו הזקן היה נהוג להעמיד על השולחן ריבוי כלים נאים, כדאייתא בשולחן ערוך. גם אצל הצמח-צדק היו מגיחים כלים נאים על שולחן הסדר, בריבוי יותר מאשר אצל רבינו הזקן.
ואצל אדמו"ר מהר"ש היו כלים נאים בריבוי גדול, ועד שהיה שולחן מיוחד עבור הכלים, ועמדו שם חמישים-ששים מגורות, ובכולם היו דולקים נרות. בין המגורות היתה גם מגורה בת י"ג קנים שעשאה אדמו"ר מהר"ש בעצמו -
כידוע שמפני בריאותו ציוו עליו הרופאים לעסוק במלאכת יד, ואכן היו בבית הרב כמה כלים שנעשו על-ידו, וביניהם היה גם שולחן שהגיע לכאן לפני שנים אחדות...

(שיחת ליל ב' חג הפסח ה'תש"כ, תורת מנחם כרך כח, עמ' 25-24)

"ואם לא עכשיו, אימתי?"

הוא היה אומר: אם אין אני לי, מי לי; וכשאני לעצמי, מה אני; ואם לא עכשיו, אימתי.

(פרק א, משנה יד)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

אם אין אני לי – אם אין אני זוכה לעצמי, מי יזכה בשבילי. וכשאני לעצמי – ואפילו זכיתי לעצמי, מה הוא הזכות הזו, ובמה נחשב הוא, כנגד מה שאני חייב לעשות. ואם לא עכשיו – בעולם הזה. אימתי – כי אחר המוות אי אפשר לזכות עוד. פירוש אחר: אם לא עכשיו בימי הבחירות, אימתי, שמא בימי הזקנה לא יעלה לידי.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנה י"ב הזהירנו הלל לקרב גם את ה"בריות" לתורה, ובהמשך לזה באות שלוש הוראות אלה. "אם אין אני לי, מי לי" – החובה על כל אחד לעסוק בעבודה הנ"ל בעצמו. ודאי שגם בלעדי ייעוץ העניינים הצריכים להיעשות, אבל אם הוא לא ייטול חלק בזה, יאבד את הזכות. "וכשאני לעצמי, מה אני" – אם כי הוא בעצמו חייב לעסוק בזה, לא יעמיד הכול על דעתו, אלא יתייעץ עם אחרים.

"ואם לא עכשיו, אימתי" – לא ידחה עבודה זו לכשיתפנה מעסקיו לאחר זמן, שהרי ייתכן שלאחר זמן יהיה כבר מאוחר מדי לעזור לזולתו.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשל"ז – בלתי מוגה)

יש לבאר מאמרים אלו, בדרך הצחות והרמז, בקשר לקרבן פסח. ובהקדים: אמנם בימיו של הלל לא נהגו לומר פרקי אבות בין פסח לעצרת, כמובן. אבל מכיוון שהתורה נצחית היא (לרבות מנהג ישראל שתורה הוא), צריך לומר שמאמרו של הלל בפרק הראשון דפרקי אבות שייך (לשבת הראשונה שלאחר) פסח.

ולפי זה: מסופר בגמרא, שבני בתירא היו מסופקים אם הפסח דוחה את השבת, והלל פסק להם שהוא דוחה את השבת, ואז מינוהו לנשיא עליהם. ומבואר במקום אחר בארוכה, שהפסח דוחה את השבת משני טעמים: א) להיות שיש בו (גם) הגדר של קרבן ציבור. ב) "זמנו קבוע" לי"ד בניסן. והנה, מיד לאחר חג הפסח – לאחר מינויו של הלל כנשיא – לומדים את מאמרו ותורתו בקשר לקרבן פסח (שעליידי זה נתמנה לנשיא):

"אם אין אני לי, מי לי" – היינו שמהותו של הפסח הוא קרבן יחיד.

"וכשאני לעצמי, מה אני" – ביחד עם זה הוא זקוק לציבור (היינו, גדר של קרבן ציבור), כי באם היה רק קרבן יחיד, לא היה דוחה את השבת, והלל לא היה מקבל את הנשיאות "מה אני".

"ואם לא עכשיו, אימתי" – היינו שהפסח "זמנו קבוע", ולכן הוא דוחה את השבת.

(לקוטי שיחות כרך ח', עמ' 114)

הלכות ומנהגי חב"ד

הש"ץ⁴ נוטל בידו את ספר-התורה ומחזיקו בשעת ברכת החודש⁵.
מברכים החודש: "ראש-חודש אייר⁶, [מחר] ביום הראשון וביום השני"⁷.
אין אומרים 'אב הרחמים'.
לאמירת 'אשרי' – מוסרים את ספר-התורה לאחר להחזיקו בישיבה, והציבור רשאי לשבת, והאומר 'הללו' נוטלו שוב בידו (וכן נהג הרבי שנטל את הספר בעצמו, ואמר 'הללו'⁸).
התועדות בבית-הכנסת⁹.
במנחה אין אומרים 'צדקתך'.

4 אינו חייב להיות ש"ץ דשחרית או דמוסף, כ"אם הש"ץ לעניין זה (בבית חיינו אמר זאת הגבאי והבעל-קורא הרה"ח ר' יוחנן גורדון ע"ה, ואחריו הבעל-קורא הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה – 'למען ידעו... בנים יולדו' עמ' 137).
5 ורק אם הוא זקן וקשה לו להחזיקו משך-זמן, יתן לאחר להחזיקו (המקורות נסמנו ב'בירור' בנושא שנדפס ב'התקשרות' גיליון תצו עמ' 17, עיי"ש).
6 שמו של החודש נכתב בשני יודין – אייר, דווקא. ובפרט על-פי המבואר, שאייר הוא 'חודש שנולדו בו זיוותי עולם', הוא ראשי תיבות סוד המרכבה שלימה – אברהם, יצחק, יעקב, רחל (נחלת-שבעה ס"ז מאורי-אור בערכו) – א"ק כרך טו עמ' קלו.
7 כמה מאנ"ש זוכרים בבירור, שבאם חל ר"ח למחרת השבת היה הרב שוסטערמאן אומר: "מחר ביום הראשון וביום השני", ורק אם חל בש"ק הבאה וביום שלמחרתה, הזכיר "...ולמחרתו ביום הראשון". י"א שבתחילה לא היה מוכיר תיבות אלה כלל, ורק אחרי שהרבי דיבר על הנושא בשיחה (מתחילת שנות הלמ"ד, שלע"ע לא מצאנוה) החל לנהוג כאמור. וראה בלקוטי שיחות ח"כ עמ' 555 בהערה הראשונה (ולא נתפרש מהו ה'צ"ע' שם).
8 כשהרבי התפלל בש"ק לפני העמוד, היה בדרך כלל נשאר לעמוד (לאחרי אמירת ההפטרה) על הבימה, וכשהגיע ל'הללו' היה מכריז 'הללו' ומלווה הספר-תורה בחזרה לארון הקודש (לקט הלכות ומנהגי ש"ק עמ' 42). אבל בימות החול חזר הרבי לפני העמוד כדי לומר 'אשרי' 'ובא' לציון' וקדיש תתקבל, ואחרים אמרו 'הללו' (הרה"ח ר' יוסף-יצחק של' אופן). ההוראה היא שאין הקפדה מי יאמר זאת – ראה 'התקשרות' גיליון רבי עמ' 18, 17, לקט מנהגי ביהכ"נ חב"ד בש"ק, שבו כתבו שהמנביה אומר 'הללו' והרבי מחק זאת, ובנוסף – במוסף ציין "?: לפני המנחה, ובמנחה העיר 'לא זהו הדיקון'.
9 היום-יום, ל' ניסן.

בקריאת "שניים מקרא ואחד תרגום" לשבת זו יש לזכור לקרוא את שלוש ההפטרות – של פרשיות 'תזריע' ו'מצורע', ושל 'מחר חודש', כמנהגנו. והנהגים בזה כמנהג רבותינו נשיאינו, יקראו את הפטרות 'תזריע' ו'מצורע' בעש"ק אחר-הצהריים, ובשבת-קודש לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את הפטרת 'מחר חודש'.

שבת-קודש פרשת תזריע-מצורע¹ כ"ט בניסן

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך – התפילה².
הפטרה: "ויאמר לו יהונתן, מחר חודש"³.
המולד: מוצאי שבת קודש בשעה 1:27 ו-4 חלקים.

(1 בחו"ל – פרשת שמיני.

כמה שינויים חלו באופן קריאת שם הפרשה "מצורע" בדברי רבותינו: (א) "כ"ק מ"ח אדמו"ר היה משתמט מלהזכיר את שם הפרשה. בספרים שונים היא נקראת "פרשת טהרה" [וכן הורה הרבי ל'ועד כתיבת ס'ת לילדי ישראל', לכתוב בתעודת לילדים שזכו באות בפרשה זו], אבל... [הוא] בכלל לא רצה לקרוא בשם כלשהו, אלא לכל היותר כתב או אמר את היום בחודש וכדומה" (לקוטי שיחות ח"א עמ' 239). (ב) מאוחר יותר אמר הרבי: בדורות האחרונים, מנהג ישראל (טור וש"ע או"ח סי' תכח [וכן נדפס בלקוטי-תורה, היום-יום, לקוטי-שיחות ועוד]) לקרוא בשם זה (לקוטי-שיחות ח"ו עמ' 100), והסביר הטעם: מכיוון שקרוב כבר הגילוי ד'אתהפכא חשובא לנהורא', לעשות מ'מצורע' – תורה, "תורת המצורע" (שם עמ' 103). (ג) מאוחר יותר הוסיף, ששם זה רומז שכבר מרגישים קרוב לביאת משיח-צדקנו, שנקרא בשם זה (ישעיה נגד, סנהדרין צח, א"ב. לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 79, וביותר בספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 490 ואילך, עיי"ש).

(2 ספר-המנהגים עמ' 30.

(3 קרא הפטרה אחרת – קורא אחריה 'מחר חודש'. ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה שם בלא ברכה (לוח כולל-חב"ד פ' נח השתא).

קוראים פרק ראשון ממסכת אבות¹⁰. אמירת פרקי אבות (כלשון אדמו"ר הזקן בסידורו) באה בהמשך לתפילת מנחה, שעניינה אינו לימוד, וכלשון הידוע "אני מתפלל לדעת זה התינוק", ולכן גם היא אינה בגדר לימוד כל-כך. אך כדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד יקבל על עצמו, שנוסף לאמירת פרקי אבות בכל שבת משבתות הקיץ, יוסיף וילמד בעיון משנה אחת (לכל הפחות) עם הפירושים דמפרשי המשנה, כל אחד לפי ערכו¹¹.

יום ראשון

ל' בניסן, א' דראש-חודש אייר

[רבים ממנהגי ערב ראש-חודש וראש-חודש ומקורותיהם נדפסו בספר 'הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה', עמ' 310].

מוצאי-שבת יקודש:

* "דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש (מדי חודש בחדשו) יתאספו יהודים יחד בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית-הכנסת, לעשות התועדות, לדבר דברי תורה, לאמור 'לחיים', 'לחיים ולברכה', לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ולקבל יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לבב, התועדות של שמחה, וכפסקדין הרמ"א 'וטוב לב משתה תמיד'.

12) בעבר הובא פעמים רבות מה שסיפר הרבי (שיחות קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322, בלתי מוגה) ש"חסידים נהגו אריינכאפן (=לחטוף) ולומר את הברכה בעצמם בחשאי" [למרות שאין לראות בזה הוראה, הרי כו"כ דברים סיפר הרבי באופן כזה כדי שחסידים יאמצו זאת, ובפרט כאן שלא ידוע כלל על מנהג כזה בעבר בין חסידים]. והנה בגיליון תק"נ עמ' 18 הובא (לאחרונה) שהמברך בעצמו לא יענה אמן אחר ברכת הש"ץ לפני התחלת ההלל (ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן סי' נט סו"ס ד), עיי"ש. אמנם בוודאו מקריאת המגילה מכמה שנים ברור שהרבי היה מברך בעצמו וממתין לענות אמן על ברכת הקורא לפני התחלת הקריאה (וזה כדעת הגהות יש נוחלין שהביא הברכייסוף סו"ס רצה, וכ"כ העולת שבת סי' רעג – ראה הדעות בזה בשו"ת יחוה-דעת ח"ו סי' כה, ובמילואים ל'סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות עמ' תשל ציין גם לקצות-השלחן סי' לו בבדה"ש ס"ק כג. ומעשה רב. והסברא לכאורה היא, כיוון שבענייניו הוא מאמת גם את ברכתו שלו) וא"כ גם כשכמה אנשים עושים קידוש, ושמע אחד מהם את חבירו שסיים את הברכה לפני שתיתור-שלו, יענה אמן. גם הרב אליהו שיח"ל נדא מסר בשם אביו הרב יעקב ז"ל שבמצרים כיו"ב בבית רבנו ברוסטוב בשעתו נהגו בני-הבית לענות אמן. ולפ"ז אולי הפי' אריינכאפן (ב'התקשרות' גיליון שלח עמ' 18 הוצע, שהכוונה לברך לפני ברכת הש"ץ כדי שלא לעבור להדיא על דברי אדמוה"ז ולברך בעצמו אחריו) הוא גם – לגמור מהר ולענות אמן על ברכת הש"ץ. ועי"ש.

10) ראה ב'התקשרות' גיליון רעח עמ' 17 אודות פסוקים וחלקי פסוקים שבפרקי-אבות, שהורה הרבי שלא לאומרם (ולכאורה כן צ"ל גם באמירת הגש"פ בשבת הגדול) עם שמות ה' כמות-שחם. צ"ע מ"ט רגילים אצלנו (כ"כ גם ב'אוצר' עמ' רמד, וכן נהג הרבי) שא"א קדיש דרבנן אח"כ (ועד"ז) אחר אמירת הגש"פ בשבת-הגדול, וקדיש-יתום אחר פסוקי הנשיאים (ראה במכתב הרבי הנדפס בסוף התהילים: "וכמש"כ הלבוש סי' קל"ב, אשר לעולם צריכים לומר קדיש לאחר שאמרו פסוקים") – עכ"פ צריך היה לכאורה לדחות לאחריהם את הקדיש שאחרי התהילים, כמנהגנו בקדיש שאחרי שיר של יום ולדוד אורי וכו', ובפרט שבשו"ע אדמוה"ז סו"ס נד נפסק שברייתא דר' חנניה נוספה כאן **כדי לומר את הקדיש**. ואולי יש לחלק בין אמירה ברבים יחד (כתהילים) לבין אמירת כ"א בפ"ע אף שנמצאים ביחד בביהכ"נ.

11) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 596, 664. הובא ב'שערי המועדים' ספירת-העומר, סי' לו. וראה גם 'תורת-מנחם – התועדותיו' תשי"א ח"ב ס"ע 62 שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר לרבי **ללמוד או לומר** פרקי אבות בש"ס ויולנא [כנראה רק בגלל המפרשים, כי יש כמה שינויים בנוסח אדמוה"ז בפרקי אבות שבסידור מהנוסחאות האחרים, ו"חייב אדם לומר בלשון רבו" – לקוטי-שיחות, כרך ו, עמ' 301, ועד"ז בשער הכולל פ"ל ס"ג] "אבל לא באריכות". וכן מסופר ברשימות היומין' עמ' שפא, שהורה כן כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לאדמו"ר מהוריי"צ. ושם בעמ' קצו מסופר שאדמו"ר מהורש"ב היה **לומד** פרקי אבות בשבתות הקיץ – לפעמים ב' וג' משניות בכל שבת, ולכן נמשך **אצלו** לימוד זה כל הקיץ (ראה 'אוצר' עמ' רמה. ועיי"ש בנושא זה ממקורות נוספים, וכן תיווך מסויים בין זה להאמור שם בעמ' שפד, שבכלל "**למדו** פרק" כל שבתות הקיץ).

יום שני

א' באייר, ב' דראש־חודש

דיני ומנהגי ראש־חודש, כדאמול.

יום שלישי

ב' באייר

"תפארת שבתפארת", יום הולדת את כ"ק
אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, בשנת תקצ"ד¹⁶.

16) תולדות חייו ב'ספר התולדות - אדמו"ר מוהר"ש' לכ"ק
אדמו"ר נשיא דורנו (בהוצאת קה"ת, ברוקלין תש"ז, תשנ"ז)
ובפירוט נוסף, בספר בשם זה של הרה"ח רא"ח ז"ל גליצנשטיין,
בהוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשל"ו. וראה ב'רשימות היומן' עמ'
פג. רצט.

"וכדאי לקשר את ההתוועדות והשיעור־יתורה
ברבים (בימי החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש
לה סגולה מיוחדת שגדולה צדקה שמקרבת את
הגאולה"¹³.

* צוואת ר' יהודה החסיד, שלא ליטול
ציפורניים בראש־חודש¹⁴.

* מי שטרם בירך את 'ברכת האילנות', יזדרז
לברכה היום¹⁵.

13) משיחת ש"פ קורח, אדר"ח תמוז תש"נ סי"ג - סה"ש תש"נ
ח"ב עמ' 539, ובלה"ק 'התוועדות' תש"נ ח"ג עמ' 383. לע"ע לא
מצאתי במקום נוסף בדברי הרבי על הוספה בצדקה בר"ח עצמו.
וראה כף־החיים ס' תיט סוס"ק ז.

14) קצות־השולחן ס' עג בבדי־השולחן ס"ק ד, צוואת ריה"ח אות
מח. וראה בס' מנהגי ר' ח' חב"ד פי"א הע' 2, ובס' קיצור הלכות
משו"ע אדמוה"ז ב'מילואים לס' רס"רב (עמ' נד).

15) כיוון שהרבי (ב'שערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"א ס' קיד) מדייק
מלשון 'סדר ברכת הנהנין' לאדה"ז (פי"ג סי"ד) שרק בימי ניסן
יכולים לברך.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש